

УДК 326.27

Фатюха Н.Г.¹, Юсов В.І.²

¹ канд. екон. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. БТЕ-0612 НУ «Запорізька політехніка»

ВПЛИВ ВІЙНИ НА СТАН ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЗАПОРІЗЬКОГО РЕГІОНУ

Сучасна економіка є відкритою системою, де динаміка розвитку підпорядкована численним внутрішнім та зовнішнім чинникам. Один із ключових аспектів цієї системи - експорт товарів, що має важливе значення для економічного здоров'я регіонів.

У віддзеркаленні історії сучасного світу війна завжди відігравала ключову роль у визначенні та трансформації економічного ландшафту. Вона не тільки призводить до руйнування та втрат, але й, в певних випадках, змушує суспільство змінювати свої структури та стратегії для відновлення й подальшого розвитку. Запорізький регіон став свідком воєнного конфлікту, що суттєво вплинуло на його економіку.

Запорізький регіон є одним із ключових індустріальних центрів України. Металургійна промисловість, автомобільне виробництво, важка промисловість та енергетика даного регіону відіграють важливу роль у розвитку економіки держави. Але від початку відкритого воєнного нападу Росії на Україну 24 лютого 2022 року ситуація значно змінилася і економіка, як країни в цілому, так і регіону зазнала значних втрат.

Повномасштабне вторгнення зачепило й трудовий потенціал регіону. Безробіття у регіоні значно зросло через зменшення виробництва, закриття підприємств, воєнні дії та інше.

Для оцінки експортного потенціалу доцільно порівнювати дані за 5 років, так як через повномасштабне вторгнення Росії в Україну Запорізька область окупована на 73% і втратила більшу частину виробничих потужностей.

Протягом 2019-2023 рр. експорт Запорізької області мав динамічний характер з періодами спаду та зростання. Найбільший спад експорту спостерігався у 2023 році (на 48,1% менше). У 2020 році експорт скоротився на 157,2 млн. дол США (на 5,1% менше). У 2021 році експорт зріс на 1817,5 млн. дол США (62,1%), а у 2022 році - скоротився на 1932,3 млн. дол США (на 40,8% менше). Це скорочення продовжилося і у 2023 році, що становило зниження на 1351,9 млн. дол США.

Для наглядного бачення ситуації впливу вторгнення РФ на українську територію проаналізуємо динаміку географічної структури зовнішньої торгівлі товарами (2019-2023рр.) та товарну структуру зовнішньої торгівлі Запорізької області (2019-2023рр.).

Загальний обсяг торгівлі: найбільший обсяг торгівлі був у 2021 році (4741 млн доларів), після чого в 2022 та 2023 роках спостерігається суттєве зниження до 2808,7 млн і 1456,7 млн відповідно.

Європа та ЄС: торгівля з Європою має зростаючу тенденцію з 2020 по 2021 роки, досягаючи піку у 2021 році (2348,3 млн доларів), після чого починає знижуватись. Особливо помітне зниження у 2023 році (1121,3 млн доларів). Торгівля з країнами ЄС (27) зростала до 2021 року, але після цього також почала знижуватись.

Азія: обсяг торгівлі з Азією мав стабільне зростання з 2020 до 2022 року, але в 2023 році відбулося значне падіння (234,9 млн доларів).

Африка, Америка та Австралія з Океанією: торгівля з Африкою та Америкою поступово зменшувалась, особливо помітно це у 2023 році. Австралія і Океанія завжди мали дуже низькі показники, і в 2023 році обсяги торгівлі практично зникли (0,2 млн доларів).

Загальний тренд: після піку в 2021 році спостерігається значний спад у всіх регіонах світу, особливо у 2023 році. Це може свідчити про економічні або політичні зміни, які негативно вплинули на зовнішню торгівлю країни.

Зниження загального обсягу експорту та імпорту: спостерігається загальне скорочення зовнішньоторговельних операцій області у 2022-2023 роках у порівнянні з попередніми роками. Це може бути пов'язано з різними факторами, включаючи глобальну економічну нестабільність, військові дії на території України та інші зовнішні чинники.

Зміна структури експорту: відбувається зміщення акцентів у товарній структурі експорту. Зменшується частка традиційних експортних товарів (наприклад, мінеральних продуктів, продукції хімічної промисловості) на користь інших груп товарів (наприклад, продуктів харчування).

Обсяги імпорту також значно скоротилися у 2022-2023 роках. Це може бути пов'язано зі зменшенням виробництва, обмеженнями імпорту або змінами в структурі споживання. Відбувається зміна структури імпорту, що може бути пов'язано з адаптацією виробництва до нових умов та пошуком нових постачальників.

Відновлення економіки Запорізького регіону після війни вимагає відмінної координації, планування та реалізації пріоритетних напрямків. Зусилля, спрямовані на інфраструктурні роботи, підтримку підприємництва, розвиток інновацій та технологій, розвиток людського капіталу, туризм та культурні ініціативи, соціальну підтримку, екологічну сталість та

інвестиційне партнерство, сприятимуть відновленню економічного процвітання та покращенню якості життя в регіоні.